

WILLEMEN KONING, VOORZITTER WOMEN'S COMMITTEE COPA

WILLEMEN KONING

'Bewustwording, d

Mannelijke ondernemers weten het drommels goed: zonder de inbreng van hun vrouw zou het bedrijf niet half zo goed draaien. Toch is de financiële en economische rechtspositie van de vrouwelijke ondernemer in het bedrijf vaak slecht geregeld. 'Wij lobbyen voor een betere sociaal-economische positie van vrouwelijke ondernemers', zegt Willemien Koning, sinds vorig jaar oktober voorzitter van het Women's Committee van de COPA, de Europese koepelorganisatie van landbouworganisaties.

Tekst:
Gerrit Wildenbeest
Fotografie: René Faas

Willemien Koning moet een druk bezet persoon zijn. Opgeleid als journalist, schrijft ze voor diverse agrarische media. Verder zit ze al ruim acht jaar voor het CDA in de gemeenteraad van de Noord-Hollandse gemeente Langedijk. Op 19 maart werd ze met voorkeurstemmen gekozen voor een volgende zittingsperiode. Daarnaast is ze dossierhouder van de commissie Vrouw en bedrijf van LTO Nederland en voorzitter van de gelijknamige commissie van LTO Noord. Sinds 6 november kwam daar het voorzitterschap bij van het Women's Committee van de COPA (Committee of Professional Agricultural Organizations), de Europese koepel van landbouworganisaties. Alsof er meer dan 24 uur in een dag zitten, is Koning ook nog actief in het als maatschap gerunde melkveehouderijbedrijf (85 melkkoeien), dat ze samen met haar man en zoon in Oudkarspel drijft. Ze geeft grif toe geen tijd te hebben voor dagelijks wederkerende werkzaamheden, maar ze doet wel de administratie en heeft ook haar inbreng in het management. Precies die taken die tegenwoordig door veel goed opgeleide agrarische vrouwen worden vervuld, maar die

lang niet altijd vertaald worden in een gelijkwaardige positie binnen de onderneming. Samen met het stimuleren van ondernemersvaardigheden, is dat een van hoofdthema's van de LTO-Commissie Vrouw en Bedrijf op nationaal niveau en van het COPA Women's Committee op Europees niveau.

Mannen en vrouwen zijn tegenwoordig in veel beroepen in gelijke mate vertegenwoordigd, maar als het gaat om het aantal vrouwelijke ondernemers in de agrarische sector kom je op maar heel kleine getallen uit.

Hoe kan dat?

'De officiële cijfers geven een vertekend beeld. Uit CBS-cijfers van 2012 blijkt dat er 62.125 mannelijke bedrijfshoofden zijn, tegen maar 3.892 vrouwelijke. Dat terwijl er volgens de dezelfde statistieken 40.357 meewerkende vrouwen zijn. Hier verdwijnt de vrouwelijke ondernemer uit zicht als gevolg van verkeerde aannames. Ondernemingen kunnen meerdere bedrijfshoofden hebben, maar het CBS vraagt voor zijn metellingen om één bedrijfshoofd, namelijk degene met de grootste zakelijke en bedrijfsmatige verantwoordelijkheid. Bij gelijke verantwoordelijkheid wordt uitgegaan van de

aar gaat het ons om'

oudste en dat is meestal de man. Het aandeel vrouwelijke (mede) bedrijfshoofden ligt in werkelijkheid veel hoger dan de ruim 7 procent volgens de CBS-gegevens."

"Het goed in beeld krijgen van het belang en de positie van vrouwen is een van de achtergronden van het gezamenlijke onderzoek naar de benutting van het 'menselijke kapitaal' in de agrarische sector dat we met het Landbouw Economisch Instituut Wageningen UR en Hogeschool Windesheim, in het kader van het door de Verenigde Naties uitgeroepen jaar van het gezinsbedrijf, gaan opstarten. Hoe worden kennis, ervaring en vaardigheden van mannen, kinderen maar zeker ook van vrouwen ingezet en benut op het agrarische gezinsbedrijf? In dat onderzoek willen we ook de eigendomsposities meenemen."

Wat valt daar over te zeggen?

"Het blijkt heel vaak dat de eigendomsrechten van een bedrijf toebehoren aan de man, die dan weer overgaan op de zoon. Dat raakt aan de huwelijksvoorwaarden en het vermogensrecht, waar we ook veel onderzoeken naar doen en hebben gedaan. Stel je moet als vrouw door een echtscheiding het bedrijf verlaten, dan heb je niets als je dat niet goed geregeld hebt. Je moet eigenlijk bij huwelijksvoorwaarden elk jaar verrekenen bij Amsterdams verrekenbeding, maar veel mensen doen dat niet. Er worden tegenwoordig vaak nieuwe modellen geadviseerd, zoals het finale verrekeningsbeding of een soort inderdienmodel, zodat je bijvoorbeeld bij vijf of tien jaar een bepaald percentage krijgt. Dat geeft dan echter bij de belasting weer problemen. Die kan namelijk belasting heffen bij een andere dan de normale fifty-fifty-verdeling bij huwelijksvoorwaarden. Dat hebben we bij de belasting aangekaart, maar die heeft daar nog geen antwoord op gegeven. Het geeft wel het belang aan van de commissie Vrouw en Bedrijf: als wij deze onderwerpen niet onder de aandacht brengen, doet niemand het."

Als het in een modern land als Nederland al lastig is dit soort zaken voor elkaar te krijgen, dan lijkt mij dat op Europees niveau - het speelveld van het Women's Committee - helemaal lastig...

"Ja, het probleem is dat de verschillen tussen de 28 landen die vertegenwoordigd zijn in het Committee enorm groot zijn. In Scandinavische landen als Zweden en Denemarken is de positie van vrouwelijke ondernemers beter geregeld dan in Nederland, maar in veel Zuid-Europese landen is het weer slechter. Wij proberen onze ideeën verankerd te krijgen in het Europese beleid, maar het lastige is dat de implementatie op nationaal niveau, dus per land, moet gebeuren. We zijn nu ook bezig om in Europa te lobbyen voor een goede zwangerschapsverlofregeling, datzelfde geldt voor pensioenvoorzieningen voor vrouwelijke ondernemers."

Wat willen jullie op deze punten bereiken?

"We willen dat er vanuit COPA een

onderzoek komt naar de 'gender gap in pensioen' - er bestaat geen goed Nederlands woord voor - tussen mannen en vrouwen. Dat zo'n gat er in veel gevallen is, lijdt geen twijfel; het gaat ons er om dat mannen en vrouwen zich daarvan bewust worden. Wie is de eigenaar van het bedrijf en wat betekent dat voor het pensioen? Veel agrarische ondernemers hebben hun pensioen in het bedrijf zitten. Wat heeft dat voor consequenties, nu veel agrarische bedrijven lastig te verkopen zijn? En hoe kom je er als vrouw uit bij een scheiding of bij overlijden van de man? Je moet in feite ook regelmatig, elke vijf jaar, de huwelijksvoorwaarden en het testament actualiseren, als je als vrouw bijvoorbeeld meer gaat meewerken. Kijk steeds hoe je het hebt geregeld en of je er nog tevreden mee bent."

Als je in loondienst bent, is zwangerschapsverlof vastgelegd in de arbeidsvoorwaarden. Dat is toch niet van toepassing op zelfstandige ondernemers?

"Veel vrouwen weten niet dat je als zelfstandig ondernemer, maar ook als meewerkende echtgenote, een zwangerschapsuitkering kunt krijgen vanuit het UWV. Eerst wilde de man dat doen op basis van het boekhoudkundig inkomen, maar dat is vaak heel laag en weerspiegelt niet de werkelijke uren die vrouwen in het bedrijf steken. Immers, uit belastingtechnisch oogpunt houden ondernemingen hun inkomen vaak laag. Wij hebben bereikt dat je een uitkering kunt krijgen waarmee je vervangende arbeid kunt inkopen."

Ik vermoed dat weinig vrouwelijke ondernemers in de bollensector dat weten...

"Toch kan het, als je zelfstandige bent of meewerkende echtgenoot. Kijk maar op de website van het UWV bij ZEZ-regeling."

De Verenigde Naties hebben 2014 uitgeroepen tot het jaar van het agrarisch gezinsbedrijf. Op welke manier besteden jullie als Women's Committee van de COPA daar aandacht aan?

"Ons jaarlijkse congres, dit jaar gehouden op 6 en 7 oktober, heeft het gezinsbedrijf als thema; er zijn het hele jaar door symposia en bijeenkomsten over dit onderwerp. Voor Nederland wordt in het LTO-project 'Zij maakt het verschil' veel aandacht besteed aan het maken van strategische keuzes. Verder hebben wij geïnitieerd dat LTO-breed allerlei activiteiten worden opgezet rond het jaar van het gezinsbedrijf."

"Op ons congres in oktober hebben we ook nog een leuk initiatief in de vorm van de uitreiking van de Woman Innovation Award. Vrouwen die een innovatieve vinding hebben gedaan - dat kan een nieuwe techniek zijn, maar ook een nieuwe activiteit in het kader van de 'verbrede landbouw' - kunnen zich voor 22 april kandidaat stellen. Aanmelden kan bij Marianne Eringa via meringa@ltonoord.nl."

Actiepunten

Actiepunten van de LTO-commissie Vrouw en Bedrijf zijn ondermeer verbetering van de financiële positie, aandacht voor communicatie op gezinsbedrijven, het stimuleren van ondernemersvaardigheden en het bevorderen van meer vrouwen in besturen. Zie www.ltonoord.nl/thema/vrouw-en-bedrijf.

Vrouwelijk bedrijfshoofden in Europese Unie

De 28 lidstaten van de Europese Unie tellen ruim 12 miljoen agrarische bedrijven, waarvan 90 procent als gezinsbedrijf te kwalificeren is. Hiervan heeft ongeveer 25 procent een vrouw als bedrijfshoofd, gemiddeld dus meer dan in Nederland.